

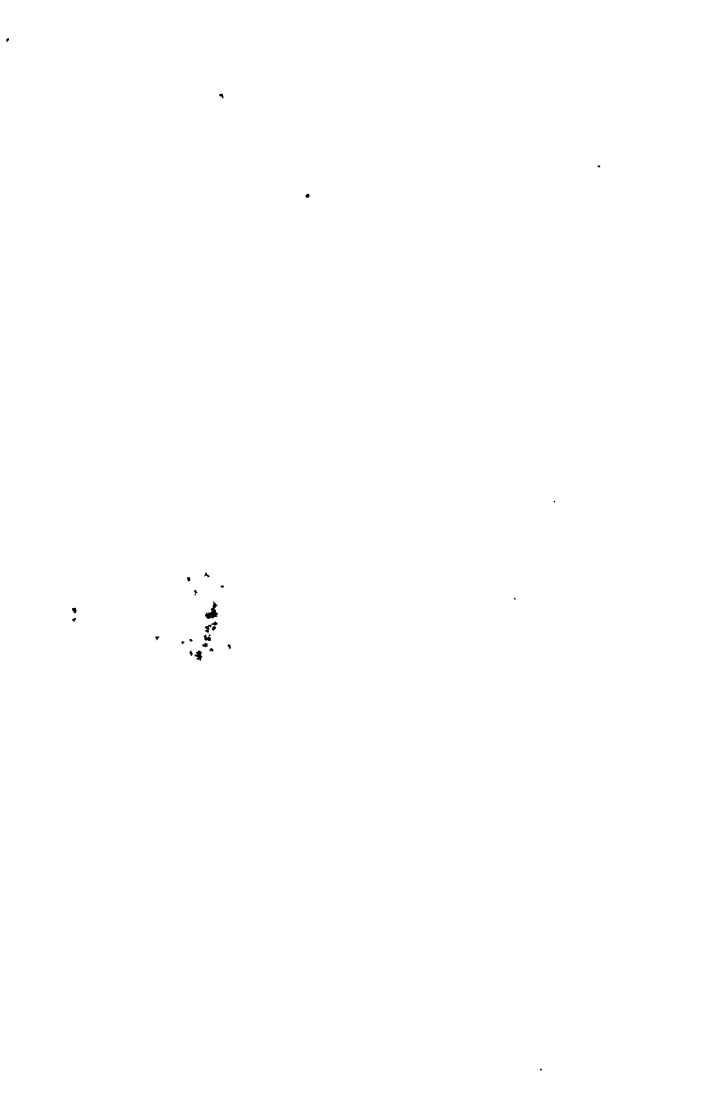
114.

CLARISSIMI VIRI
PETRI HALLÉ
 REGII SACRORUM CANONUM
 PROFESSORIS,
 PARIENSIUM ANTECESSORUM
 PRIMICERII ET COMITIS
ELOGIUM.

Amantissimo Collegæ dixit

*Amantissimus Collega MICHAEL DE LOY,
 Parisiensium Antecessorum Primicerius
 & Comes.*

ILLUSTRISSIMO VIRO
JOANNILE CAMUS
REGI A CONSILIIS,
LIBELLORUM SUPPLICUM
IN REGIA MAGISTRO
ET
PARISIENSI PRÆTORI.

QUEM vivum adamasti
Halleum, VIR ILLUS-
TRISSIME, Ecce hunc
nativis, quâ potui coloribus adum-
bratum & utcumque redivivum
Tibi represento. Non ingratum, ut
spero, non modo Literatis, in quorum
â ij

esse necesse est, Tibique ab innumeris, quibus in iudicando premeris, forensibus negotiis aliquando feriari, nisi in idem adduci vitæ discrimen velis, in quod, ne Te postremus ille morbus tuus adduceret, tantùm periculum fuit: quo, dum Princeps, quanta est Civitas, dum singuli ejus Ordines, Te laborante non tam laborare, quàm penè exanimati videbantur: dum pauperes, quorum alter parens es & altor, suis fletibus: viduæ, quarum es defensor, ululatibus: orphani, quorum tutor es suis fletibus ac planctu; senes quorum in ærumnis solatium es, lamentis, omnes denique conjunctis clamoribus circumquaque obstrepebant: Nos, qui omnium loco Tibi eramus, mœrentes & afflicti extrema quasi suspiria ducebamus. At

ô jucundè jam ac faustè mutatas re-
rum vices ! Te scilicet Deus Opt.
Max. nostris tandem precibus exo-
ratus , Regi , Regno & nobis sal-
vum & incolumem reddidit , con-
valuisti : hæc votorum summa tum
erat , unicum superest , ingens illud
& singulare , quod ab illo nobis
concessum est munus velit esse diu-
turnum.

MICH. DE LOY , Parisiensium
Antecessorum Primicerius & Comes.

Clarissimi Viri
PETRI HALLÆI
ELOGIUM.

NATUS est Petrus Hallæus die 8. Septembris, an. 1611. Bajocis, quæ Bellocassiorum Civitas Episcopalis est in Neustria, ex honestis parentibus. In ea civitate primum in humanioribus literis studiorum tyrocinium posuit: indè Cadomum, quæ Antonio Hallæo Regio in illius Academia Eloquentiæ & Historiæ Doctore, ac Poëtices famâ notissimo

—— *doctis urbs hospita Musis*

dicitur & reverà est, se contulit. Ibi tanquam in celeberrimo omnigenæ eruditionis Athenæo Philosophiæ, Juris, & Theologiæ studio quinquennium impendit. Per id temporis ejusdem Antonij

Hallæi, in cujus familiaritatem venerat, usû & consuetudine ad insistendum humaniorum literarum, quarum alta jam fundamenta jecerat, studio excitatus egregio hoc duce, quem ut parentem filius perpetuò coluit & à quo vicissim ut à filio parens usque adamatus est, eam viam tenuit, quâ brevi ad perfectissimam illarum cognitionem perveniret; sibi ut quod quondam gratulari solebat Plato, eo scilicet natum se esse tempore, quo Philosophorum principem Socratem sortitus esset præceptorem, hoc sibi gloriari meritò Hallæus posset, in illa se incidisse tempora, quibus Antonium Hallæum nactus esset studiorum suorum ducem ac magistrum. Quantùm assiduis illius colloquijs ac diurna conversatione in longissimo humaniorum literarum curriculo profecerit ex eo conjici potest, quòd admodùm juvenis adhuc ad illam animorum conciliatriculam, Rhetoricam dico, in percelebri ejusdem Academiæ Collegio edocendam, ac non multò post ad amplissimam illius implendam curulem, pluribus magna animorum contentione ad illam anhelantibus, nihil tale cogitans assumptus sit.

Ardua perfectò ac perdifficilis Hallæo docendæ Eloquentiæ provincia, & eò

maximè quòd in illa administranda clarissima duo illius Academię lumina, hinc veterum ille Gallorum historię scriptor egregius Antonius Gosselinus, indè Torporupæus Juvenalis & Persii interpres eruditissimus, mirificè non ita pridem excelluissent, quique Decessori Hallæo, ut conceptæ de se existimationi responderet, si non superandi certè omnino erant exæquandi. Et verò utrumque si non superavit, neutri profectò omni ex parte simillimus non fuit. Testes sunt tot ab eo habitę Orationes, in quibus cum sermonis elegantia rerum gravitas, cum oratoriis luminibus sententiarum pondus tam artificiosè conjuncta elucent; testes tot Poëmata vel ipsis sæculi hujus Poëtarum principibus non inficianda & in sacris illis certaminibus, quæ cùm Rothomagi, tùm Cadomi in honorem conceptæ finè avita labe Virginis quot annis inter celeberrimos Galliæ totius Poëtas committi solent, frequentissimis præmiis donata.

In variis tunc Normanix locis, sed Cadomi imprimis graves ac periculosos malesana plebs tumultus excitaverat: ad eos compefcendos Petrus ille Seguërius vir suâ Cancellarii dignitate longè superior missus est. Illustrissimum virum, cujus erga ingenuas artes earumque Pro-

fessores tam vehemens semper studium fuit, qui illarum cognitione supra fidem eminebat, Cadomum accedentem purpureis ornatus infulis, singulisque frequentis Academiæ stipatus Ordinibus tam eleganti & opportuna oratione excepit, hac ei tam gratosus fuit, ut illum familiari ac diurna postea consuetudine & mensa sua cohonestaret. Quid quòd, cum ipsum deinde Hallæus ad actum, quem pro consequenda in utroque Jure Doctoratûs laurea celebraturus erat, invitasset, ipse Vir illustrissimus eidem unà cum ingenti, quem habebat, Procerum comitatu, non adesse modò, sed &, quo nihil Hallæo potuit unquam honorificentius accidere, hunc eâ, quâ fortes hominum fatâque dispensabat, manu, Doctoris laureâ coronare dignatus est.

Ex eo creditum vulgò Hallæum de implenda in illa studiorum Universitate, cum primum vacaret, Antecessoriâ dignitate cogitare, idque ità ut Antecessorum, qui tum in illa docebant unus, quem ea imbuerat opinio, illi Cathedram ac præterea quam habebat unicam eleganti specie & florentibus annis filiam cum quinquaginta mille libris in successionis antecessum dotis nomine offerendam curaverit: sed Hallæus solo Musarum

amore captus, matrimonique quod ardenti literarum, quo fervebat studio, esse impedimento persuasum hæcenus habuerat, prorsus impatiens, compositis Provinciæ motibus, Parisios redeuntem Seguërium secutus est. Parisiis vix menses duos commoratus, illiusque quo excellenti à natura præditus erat, ingenii quibusdam editis speciminibus, hoc consequutus est, ut à singulis celeberrimorum Collegiorum moderatoribus, laudabilibus honorariis propositis, ad publicè docendum certatim invitaretur. Cadomum tamen reversus est, ubi vix aliquantulum constiterat, cum ecce absens licet & ignorans in Academiæ Principis album extra ordinem cooptatus ad eam reversus est. Reversus Petri Padetij vitæ sanctimonia, ac morum suavitate delinitus Harcuriano cui ille præerat, acquievit. Quis credat? cum primùm ad Rhetoricæ in illo docendæ munus accessit, ad illum tam numerosum esse factum lectissimæ omnium ordinum Juventutis concursus, ut intrà unius anni curriculum uno & altero auditorio eidem continendæ non sufficientibus, ad tertium illudque amplum magis ac spatiosum migrare coactus sit.

Inter docendum Opuscula quædam,

quorum ei argumenta Seguërius interdum præscribent, tum Græcâ, tum Latinâ linguâ, tum solutâ, tum strictâ oratione Hallæus in lucem emittebat. Ejusmodi sunt inter cætera, quæ solutâ oratione scripsit, *Regentia Apologia, Ludovici Justi funebris laudatio, Gastonis ejus patris Panegyris*. Eodem numero sunt, quæ stricto sermone exaravit, *Varia Regni cum Principum, tum Procerum Encomia, Epicedia, Eucharistica, Expugnati Atrebates, Recepta Rusino, Melita victrix, Osmannus Tragedia*, ex quibus tantam famam consequutus est, ut, eâ in dies efflorescente, benigno ejus Mœcenate Seguërio negotium apud Regem procurante, Poëtæ & Interpretis Regii munere ab eo donatus sit. Mirum! quàm varia in clarissimo Viro rerum omnium, quæ ad liberales Artes pertinent, cognitio! Quàm multiplex in Geographia & Historia eruditio! in quibus tam versatus erat, ut in eruditissimorum hominum confessibus, in colloquiis, omnium locorum, ac temporum homo: ut ei non minus ac Ennio plura esse corda vulgò circumferretur.

Cum verò ex improbo & pertinaci in gravissimo docendi munere labore eò fractas & debilitatas vires sentiret, ut, nisi

ab illo citò defisteret, brevi mortem appetiturus videretur, amicorum consilio, gravissimo oneri se subduxit & recuperandæ sanitati biennii otium dedit. In eo otii genere, in quo nunquam minùs otiosus fuit, quàm cum erat otiosus, illudque animo sæpius reputans, quod est à Marco Catone olim tam sapienter dictum, *Nihil agendo malè homines agere.* Quin etiam ut Ulysses ad dilectam sibi Ithacam, sic & ille ad Jurisprudentiam, quam unicè deperibat, continuò respectans ex amœniorum literarum viridariis, Bucolicorúmque versuum modulis, qui, teste Hieronymo, citò ut phasmata pereunt, ad sacrorum Canonum, Legumque castra felix profugus se recepit.

In singulis fermè Galliæ totius Scholis, sed in Parisiensi potissimùm cæterarum principe sanctissima Juris disciplina dudum corruebat: quique superioribus sæculis supra cæteros Parisiensis Academiæ ordines caput tantùm extulerat,

*Quantùm lenta solent inter viburna cupressi, **

* Virgil.

Consultissimus Ordo, tribus ex Antecessoribus suis per continua funera intrà triennium elatis, unóque eorum tantùm superstite Philippo Buisinio illius sustinendæ gloriæ non satis pari, in sui umbram miserè defluerat. Quis expurgan-

dis, quibus Parisiensis Academia à quibusdam annis fœtebat illius Augiæ stabuli sordibus incumbat? Quis gravissimum & quo eadem in ægro ejusdem corpore laborabat, malum depellat? Ecce Halleus quasi Hercules aut Averruncus aliquis Deus operi manum admovere, quibus scatebat, sordes expurgare, quo laborabat malum depellere, verbo jacentem & afflictam Scholam erigere apud se constituit. Excitandæ consilium cum optimo Mœcenate Seguërio, cum illustrissimo Senatûs Principe Bellevreø, clarissimisque Triumviris Regiis, sed cum Taleø imprimis communicat: hi consilium probant, hoc promovere meditati animos addunt, exequendo opem & auxilium pollicentur. Hallæi desiderium Seguërius ut vehementiùs inflammet, ex tribus, quæ in Juridica Schola vacabant Antecessoriis muneribus, secundum ejus gratiâ annuo mille librarum reditu à Rege dotari, ipsumque ad illud evocari procurat. Muneris codicillos Regio sigillo munitos ab illustrissimo viro Matthæo Molé, in quem sigilli custodia, quo Seguërii fato, incertum, translata fuerat, gratis Hallæus accepit. Ad primum ex illis muneribus clarissimus vir Joannes Doujat paulò ante extra ordinem evocatus fuerat.

Clarissimi viri tres Buisinius, Doujatius & Hallæus memores *Bene universa geri, si ipsum rei cujusque principium fiat decens & amabile Deo, esseque difficile ut bono peragantur exitu, quæ malo sunt incoata principio, verbo, rerum omnium exordium & finem constituendum esse Deum;* * quæ dudum intermissa fuerant Facultatis Sacra instaurant, tum, quod vacabat Antecessorium honorem alterum continuo propositis in principe aliisque Studiorum Universitatibus programmatis, disputationis alex subjiunt, subjectam post acerrimam Candidatorum decem concertationem uni ex iis meritissimo viro Claudio le Blanc addicunt. Verum cum Antecessores illi quatuor lectissimæ, quæ ad Juridicam Scholam brevi convolutura sperabatur, Juventuti edocendæ sufficere non viderentur, alia duo jam pridem obsoleta Antecessoria munera restituta sunt, eorumque unum clarissimo viro Francisco Cottin, alterum clarissimo viro Michaëli Deloy adjudicatum est. Senario Antecessorum numero restituto, honorarios viginti quatuor Doctores plerosque Archiepiscopos & Episcopos, plerosque Consistorianos Comites, Amplissimi Ordinis Senatores, ac primæ dignationis Advocatos ejusdem Amplif-

* C. non observetis. 16.26. q.7. C. Principatus. 25. 1. q. 1. Nov. 6. & Gregor. Nazian.

fimi autoritate Ordinis coóptant, pluribus denique illius Senatus-Consultis suum in solo Jure Canonico, quod unum tunc in ea Schola docebatur, Licentiatis in foro patrocinandí privilegium asseri procurant.

Verùm, ut, cum primùm novum aliquod apparet Sidus, ventorum exasperari turbinibus Aër solet & tempestatibus inhorrescere: sic statim atque Hallæi potissimùm curâ & sollicitudine Schola hæc cœpit efflorescere, continuò vicinarum Juris Facultatum Antecessores restituendæ in singulis Scholis suis disciplinæ, sui que reditûs decrementi metu anxio livore transversos agi, ad arrodenda Parisiensis jura vehementi animorum contentione advolare in Parisiensi Senatu, in Regis Consistorio de illis controversiam movere. In tantis rerum angustiis quid faciat Hallæus? In eo infelicior, quòd, extero illo urgente bello, nonnullis Doctoribus honorariis, quos in Scholam ejus dignitatis amplificandæ causâ adscribi curaverat, privata quorundam Antecessorum dissidia in sui commodum alentibus, domestico conflagraret? Consultissimam enim Scholam navim tunc dixisses, quam intus vehemens flamma depascat, foris ventorum

turbines fluctibus obruant. Quis tibi tum temporis animus, Hallæe? Quid moliaris? Quid agas? Quid agat Hallæus! Hallæum, hoc est, virum prudentem & consultum agit, habitoque cum Clarissimo Collega Delegio, quem in promovendis sui Ordinis rebus socium & adiutorem perpetuum expertus hæcenus fuerat, consilio, difficilique illarum statu varias in partes versato, peritissimum imitari nautam constituit, qui, nimium sæviente procella, clavum remittit, vela contrahit, anchoram dejicit, & dum *fata viam inveniant*, ab incepto cursu tantisper deflectit, atque aliò, quàm quò volebat, abripi se finit, tempestatique servit, si quando eâ pacatâ in viam redeat &, quam nactus erat Spartam, eidem postea feliciùs exornandæ & amplificandæ incumbat. Deus immortalis! quæ inter tot rerum angustias Hallæi dexteritas? Quæ constantia enituit? tanta certè, ut qui eam mirabantur, minorem experiri maluissent. Quot labores, quot famę & existimationis dimicationes patièdo superavit.

Acerbâ porro ac vehementi tempestate feliciter compositâ, cœptum opus longè alacriori quàm antea spiritu resumit, crebras orationes habet, quibus

Auditorum animos ad Principis disciplinæ amorem inflammet, quibus illos à vicinis Juris Academiis, in quas, qui tum vœnum turpiter prostabant Academicos honores adepturi sese agminatim proripiebant, avocaret, & ad hujus gremium revocaret purioribus Jurisprudentiæ præceptis informandos. Quàm affiduæ eam in rem, quàm omnigenæ eruditionis suppellectile instructæ recitationes! Quàm præclara & utilia! Quàm ad utriusque Fori usum prudenter accommodata seligebat illarum argumenta! Quàm ardens Auditorum studia promovendi desiderium, quos post explicatam eorum, quæ dictaverat partem aliquam, statim interrogabat, variisque ad illas pertinentibus quæstionibus exercebat. Ad unumquodque disciplinæ genus perdiscendum, iis sæpius inculcabat, plurimum valent Natura & Ars, sed Exercitatio & disputatio primas tenent: sunt illæ, addebat, certissimum veritatis cribrum: ut ex silicis attritu ignis, sic ex illis hæc eruitur. In omni disciplina, pergebat ex Cicerone, infirma est artis præceptio sine summa assiduitate exercitationis: sic enim, ait idem eloquentiæ Princeps exercetur, firmatur, & alitur memoria, lingua expeditior fit & ingenium acuitur: denique,

denique, quod proximum est, veritas splendescit & illustratur.

Ad hæc quàm graves, quàm indefessi in constituenda Juridicæ Scholæ disciplina, in ejus forma rectâque docendi ratione confirmanda labores ab eo suscepti? Quid si dixerò eandem à Rege Maximo postea probatam? Juris enim studiis quotidie lætiùs efflorescentibus ab eodem Maximo Principe, illustrissimo Tellerio rem promovente, illustrissimo Peleterio nunc regni administro collaborante, adnitente clarissimo Taleo, publica Romani Juris Professio, quâ ante sæculum malè exciderat Parisiensi Scholæ restituta est. At vixdum explicari nova studiorum ratio cœperat, cùm ecce novi turbines exoriuntur. Quidam ex eorum numero, qui Antecessoribus in auxilium dati fuerant,

Hirsuti & dura rusticitate truces

ut iis similes Martialis appellat, illi bellum, si non superiori gravius, certè equè periculosum intulère. Illustrissimum Tellerium cum libello, supplicem dicam an famosum? adeunt, lixarúmque in morem, disciplinæ ruinam, Scholæ Parisiensis & Jurisprudentiæ totius excidium plenis faucibus ejus auribus importunè obstrepunt, contumeliosas calum-

nias, qualésque vix Baucis Pannucia evo-
meret, in vulgus turbidi clamatores spar-
gunt, eandem nœniam sepius integrant,
fese totius Juridicæ Scholæ gloriam &
statum tueri ac sustinere lamentabilem
in modum quiritantes: ab Antecessori-
bus è contrario suâ intemperanter Pro-
fessione abutentibus ex illâque corra-
dendæ pecunię unicè inhiantibus singula
convelli. At quàm cito omnis ille ceci-
dit fragor! Quàm brevi ingens ab invi-
da & turbulenta hominum gente com-
motus quievit pulvis! Quàm nullo ne-
gotio, imò primo cum illustrissimo Can-
cellario habito colloquio ab Hallæo præ-
sentium Collegarum nomine verba fa-
ciente diffata calumnia est! Quàm facilè
ab oculatissimis, quos ille dedit contro-
versæ Judicibus est intellectum aliud
nullum esse Antecessorum crimen, quàm
quod essent Antecessores, eorum autem
Ordini adscripti Doctores tantùm essent,
non Antecessores. **T**ua sunt hæc dicta,
Bezongi illustrissime, ô justum ac fortem!
O virum illius Ordinis, & publici boni
studiosum, ô meritissimum & , cujus
animum nulla anticipata unquam occu-
paret imbuerètve opinio honoris Deca-
num! **O** si ipsum fatorum iniquitas Juri-
dicæ Scholæ tam citò non invidisset!

Staret adhuc, staret, nec per tenebriones nescio quos ejus munera fuissent expugnata, nec sua, quibus Christianorum Principum munificentia donata fuerant, erepta, sed quæ iis carebant, nova stipendia essent procurata. O si non tam morosos & iracundos non contradicentes, ut eos vocat Apostolus, sed commodos ac faciles consiliorum factorumque suorum adjutores Hallæus habuisset, quàm felicior ac lætior Scholæ Juridicæ ratio, cum privatim, tum publicè quàm major dignitas extitisset. Invitus recordor illa tempora, quibus à malè feriatis hominibus illa invidiæ tempestas egregiis Antecessoribus est conflata: recordor tamen, quia ad Illustrissimi Bezoncii, ad Hallej, illorumque quorum industria ac fortitudine fracti debilitatique sunt hujusmodi hominum impetus & quasi ad scopulum allisi, laudem & gloriam faciunt singularem.

Ex novo itaque illo cum novis hominibus conflictu quasi vegetior factus Hallæus ad pensum revertitur. Stata publicæ lectioni, stata publico privatoque examini aut hora, aut dies Antecessorem diligentissimum interpellat, è Musæo ad singula continuò se proripit, non illum ganearum nidor aut fumus, non

voluptatum illecebræ à diurna functione vel momentum abstrahunt. Juris studiosis omnis ubique, quocumque tempore præsto est. Nec metuendum ne, ut illi apud Terentium, se invicem commurmurantes, Juris Studiosi aliquando interrogarent: *Ubi illum quæram? Credo abductum in ganeam.* Aut, ut apud Plautum, alii: *Aliquò se in ganeam immerfit.* Alia scilicet erat Hallæi vivendi ratio, mores alii, quorum diligens semper ut inspector, sic & severus censor fuit. Antecessoribus, sæpè inter colloquendum dicebat, pro liçtore esse debet securi dictorum, factorúmque conscientia, pro fatellitio egregius virtutum omnium comitatus; ad aliorum censuram assumuntur, quasi ad signum sagitta, sic & ad ipsos omnium oculi diriguntur: ut Solis deliquia magis, quàm splendidissimi radii observantur, sic & oculos minus afficiunt egregiæ quibus lucent Antecessores, animi dotes, quàm quibus ipsi carent, & ideo insito plerisque superbiæ typho non elatus, sed ab aucupandæ inanis gloriæ cupiditate omni prorsus alienus, se omnium modestissimè semper exhibuit, eoque sua consilia omnia referri voluit, non ut doctiùs loqueretur aut scriberet, sed ut sanctiùs viveret, suaque vitæ fan-

ctimoniâ aliis ad vivendum sanctiùs exemplo esset. Et certè cui ludibrium non debeat, sæpe dicebat, Thrasones illi, qui ex imo dicam, an ex fimo in altum, ut sibi videntur, elati Papinianos ad nauseam crepant & Ulpianos, omnia scire se, alios nihil ridiculè deblaterant, moribus verò sunt tam parum castigatis. Meminerat quod est apud Julianum eos, qui ad laboriosum docendi munus accedunt, moribus primùm excellere oportere deinde facundia: noverat in iis morum candorem à Zenone requiri, eorum ad Justiniani mentem linguas non modò, sed & animas debere esse disertas. * Neque tamen tam austeris ac severis moribus Hallæus fuit, ut, siquando amicorum congressionibus & colloquiis, imò & conviviis vir frugalissimus interesset, illa eo genere salis non condiret, quo se à studiorum molestiis interdum relaxare eruditi solent. Procul enim à modestissimo viro mordacitas illa procax, aculeata & scurrilis, quâ ad labefactandam familiarium societatem exitiosius nihil, nihil periculosius esse unquam posse existimabat.

Ad morum probitatem accedebat illa ubique triumphatrix eloquentia, quam alteram Antecessoris dotem prædicant

* L. Magistros.
Cod. de Professor.
& Med.

iidem Imperatores quam illi tam necessariam esse Hallæus intelligebat, ut sinè ea nec copiosè nec ornatè dicere, nec auditorum animos ad discendum permovere ullo modo posse arbitraretur. Et certè in numerosum aliquem lectissimæ Juventutis confessum prodeat bardus aliquis & qualem animo fingere possumus Antecessorem, qui omnibus tum Grammaticæ præfidiis, tum Oratoriæ artis luminibus destitutus, qui in sermonis barbarie quasi in sentina volutatus ad elegantia nitorem & solem eloquentiæ oculos nunquam sustulerit. Hic in pulpitem ascendat: ex eo vel mugiente uniusque & ejusdem tenoris ac soni voce: vel omnis, quæ corporis eloquentia dicitur actionis expers totusque quasi vehementi frigore torpens ac concretus: vel patulis, micantibusque digitis toto corpore distortus: vel tetrica & obducta fronte, caperato supercilio minitans Auditoribus: vel denique juvenilis ardoris impetu abreptus verba faciat, innumeros Canones Legèsvè præcipitet, prægnans illorum farragine pectus cum ostentatione circumferat, omnia sinè ordine digesta, sinè dispositione confusa, foedissimâ dictione horrida simul convolvat, interpretum tamen aquilè Cujacio se

Quid de tali stipite Papinianus eloquiū viribus præpotens? Quid Ulpianus orationis copiâ facilis? Quid Paulus lactea ubertate suavis? Quid Affricanus pressō sententiarum pondere concisus? Quid de eo omnes sentient? Quantis cachinnis, quàm frequentibus sibillis hominem excipient? Nec immeritò. Nam quid animum afficere potest, quod in ipso aurium aditu jam tum offendat & vulneret? Contra verò egregium aliquem Antecessorem in suggesto constituite, qui Latinâ ac perpolita oratione, quæ animo conceperit, ornatè & copiosè explicet, qui non vulgari & proletaria dictione lucem obscuris, ambiguis distinctionem, contractis explicationem afferat, qui egregia animi sui sensa, undanti, quâ industriè utitur voce, in Auditorum aures jucundè transfundat, quantam sibi omnium attentionem, quantam admirabilitatem, quantos plausus excitabit?

Quanquam quid ea impensius commemoro, quæ ex Hallæi præclaris cùm orationibus, tum recitationibus, quàm ex iis quæ à me dicuntur longè clarius elucent? quàm admirabilis inter cæteras illa, quam in ipsa Scholæ hujus instauratione habuit, & illius encœnia inscripsit? Quàm elegans Jurisprudentiæ lau-

datio, quam Regi omnium Maximo nuncupavit? Quid postremam, quam,

*Vt esse Phœbi dulcius lumen solet
Iamjam cadentis.*

majore quàm cæteras habuit suavitate, quam denique vehementiori spiritu animatam tanquam cygneam divini fenis cantionem Auditorum nullus non suspexit? Quid denique omnes dicam, quas eum habebat, ejus fessitare in labris suada videbatur: In iis habendis quàm appositè ad ipsum quod susceperat argumentum omnia ordinabat? Quàm uno eodemque filo singula contexebat! quam aliò desultoriè non divertebat: Si sacram aliquam concionem haberet, quàm rectum propositi sibi argumenti cursum tenebat? Quàm ad alia eaque exotica & peregrina non aberrabat! Quàm ad aliqujus ex illis finem malè confarcinatum aliquem maledicentię pannum, quo famę & existimationi Collegę detraheret non assuebat, assutum, perpetuò naufragante memoriâ, ex scripto in manus identidem sumto ad pompam non ostentabat! Quintus Mutius Scævola Asiam, ad quam regendam missus à Senatu fuerat, tanta erga Romanum Populum fide, tanta erga Provinciales benevolentia rexisse dicitur, ut cæteris illam post eum

administraturis in perfectissimi Magistratûs exemplum proponeretur. O! si quod suæ in publica hac docendi provincia fidei, integritatis, atque industriæ exemplum Decessoribus Hallæus reliquit, hoc ipsum quotquot sunt, imitentur!

Tot tamque egregiæ animi dotes ei primorum cùm sacræ, tùm profanæ militiæ procerum, hinc Marcæ, Bosqueti, Godelli, Sirmundi, Cossartii, Huetii, Launoii, Marollii & Choisii: indè Bocharti, Borbonii, Valesiorum, Puteanorum, Menagii, Segresii, aliorúmque eruditissimorum suæ ætatis hominum familiaritatem & amicitiam conciliaverant. A suis quoque Auditoribus, cùm propter industriam, tùm propter assiduam & facilem, quam ijs accommodabat operam, ac morum humanitatem diligebatur. In eorum gratiam, præter Canonicas Institutiones, quas in lucem, velut in famæ tentamentum ediderat, varios ad Jus Canonicum & Civile tractatus, de Conciliorum & Summi Pontificis autoritate, de Regalia, de Beneficiis, de Regularibus, de Testamentis, de Matrimonio, de Simonia, de Usuris, & plura alia reconditoris doctrinæ monumenta reliquit, quæ à clarissimo viro

Joanne Hallæo Regi à Confiliis & Secretis ejusque hærede prope diem expectamus.

At pro dolor! dum studio nimis indulget, feбри continua corripitur, ita tamen ut, quod Platonis summæ laudi est tributum, quòd scilicet ne extrema quidem ejus vitæ hora studio vacaverit: quod Carneadi, cujus idem vivendi & philosophandi finis dicitur: quod Terentio Varroni, cujus in eodem lectulo & spiritus & egregiorum operum cursus est absolutus, hoc ipsum Hallæo singulari gloriæ & ornamento sit tribuendum, qui toto illo tempore per quod assiduâ feбри conflictatus est, de pertinacibus studiis ne momentum quidem remiserit, sed primis extrema, mediis utraque, omnibus consonare voluerit univèrsa: donec tandem instantis fati signa quasi præsentiens paulòque ante quàm in lectulo decumberet, Sacerdotem adiit, ut eo quo reconciliari Deo homines solent, Sacramento illi reconciliaretur, tum vi morbi lecto se dare coactus eum ad se accersit, cujus manibus, sanctissimis CHRISTI Domini Corpore & Sanguine pasceretur, moribundaque corporis membra ad illius è carcere exitum luctante Animâ, sacro infirmorum Oleo

ungeretur, quibus piè ac Christianè peractis, legatísque priùs Consultissimæ Facultati annuis centum Turonensibus libellis tum Sacro-sancto Missæ Sacrificio quater singulis annis obeundo: tum Antecessoribus & utriusque Ordinis Scholæ conscriptis præsentibusque Doctoribus viritim distribuendis, ad Dei conspectum totus anhelans, citra vim, singultúmque ullum & quasi viator ex longo itinere dulcem somnum capiens, fatúrve conviva ex epulo, caduca hac ac mortali vita perfunctus ad immortalém fermè octogenarius è Collegarum sinu feliciter evolavit. Elegans ei erat laudabiliterque procera totius corporis statura, apta & recta illius conformatio, color vividus, inter flavos & castaninos, dum juvenis erat, capilli, hilaris vultus, frons liberaliter explicata, cæsi ac micantes oculi, nasus brevem inter & longum medius, genæ rubro & candido colore jucundè perfusæ.

Verum, quid egregias Clarissimi Viri cum animi, tum corporis dotes pluribus commemoro, quarum recordatio, tam excellenti viro amisso, magis acerbo dolore mentem excruciet. Abstulit scilicet,

*Abstulit una dies avi decus istaque luctu
Conticuit Latia tristis facundia lingua.*

Eum, inquam, abstulit, de quo, ut de

fratre suo Comicus adolescens, *nunquam ita magnificè quidquam dicam, id virtus quin superet ipsius?* Eum, cui, cum egregia facta immortalitatem promerita viderentur, fata, iniqua heu fata! nostro omnium desiderio mortem intulerunt.

Ecquando invenient parem!

Facilem fortitus est mortem, qui placidam vitam duxerat. In quo quidem, quis inter tot tantæque divini erga Te amoris argumenta *εὐθανασίας* illam Tibi immensum non gratuletur, Hallæe? Quis Tibi postremum hunc vitæ actum tam quietè absolutum non invidet? nec pertinaciter Te cum fati acerbitate luctantem, sed totum divinæ voluntati summissum defecisse. *Magnum quippè est, aiebat ille, multa scire & docere sapientiam, sed, nisi facta dictis consentiant, remanet nudum & inane sophistæ nomen.* Ut Philosophos illos merito rideat Lucianus, qui totâ vitâ, *μελέτην θανάτου* professi ultima hac ac decretoria ejus hora trepidant animúmque despondent: absint igitur,

Absint inani funere nania

Luctûsque turpes & querimonia.

Hallæus scilicet mortuus est, at fatis diu naturæ, immensum gloriæ vixerat: quamquam, quid mortuum dico? imo vivit adhuc ac quemadmodum Sybilla Delphica ne

mortua quidem vaticinari desit voxque illius aëi permixta fortibus se & auguriis infundebat, sic magna illius mens iuridicæ adhuc Scholæ infusa ejus mihi etiamnum agitare molem videtur, nostrumque singulos ad suum unumquemque pensum excitare: dicam amplius, quemadmodum Luscinia, quæ juxta Orphei tumulum nidos posuerant, quàm aliæ longè suaviorem edebant cautum, sic nos illius memoriâ excitati nescio quid dignius, nescio quid pinguius sonamus: vivet ergo vivet perpetuum in nobis Hallæus: vivet in vobis Clarissimi Magistratus, quos recitationibus suis juris & æqui præceptis informavit. Vivet in vobis eloquentissimi divini Verbi præcones: vivet in vobis facundissimi Patroni, quos in Schola Rhetorices oratoriis institutionibus ad sacræ & forensis Eloquentiæ arcem evexit; ut jam de principe hac Juris Schola idem dici merito possit, quod de Burdigala sua quondam Ausonius ostentabat: *

*Mille foro dedit hac juvenes, bis mille Senatûs
Adjecit numero, purpureisq; togis.*

* Auson.
in Tib.
Vid. Minerv.

Nimirum pro una, quâ egregia animi sui sensa explicare Hallæus solebat voce, quàm innumeras in illis omnibus nactus est; quibus ejus fama nominis æternitati consecratur, quibus in tota Parisiensi Academia

28 PETRI HALLÆI ELOGIUM.

audiatur, cujus inter Rhetores facundissimus semper habitus est : quibus in singulis Galliæ Tribunalibus, quibus tot aut Magistratus, aut Patronos dedit : quibus in publicis istis Juris Scholis quas tanto studio ac cura excitavit, quas per continuos triginta sex annos suæ in docendo fidei ac industriæ, suæ doctrinæ atque eruditionis splendore illustravit, audiatur.

